

Tisdagen den 29 oktober

Kl. 16.00

Förhandlingarna leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

§ 2 Antalet suppleanter i vissa utskott

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN yttrade:

Enligt till kammaren inkommet protokollsutdrag har valberedningen föreslagit att antalet suppleanter i finans- och justitieutskotten skall utökas från 15 till 16 samt att antalet suppleanter i utrikesutskottet, som för närvarande är 16, skall utökas till 17.

Jag hemställer att antalet suppleanter i såväl finansutskottet som justitieutskottet bestämmes till 16 och antalet suppleanter i utrikesutskottet bestämmes till 17.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 3 Meddelande ang. fyllnadsval

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN anförde:

Jag får meddela att fyllnadsval till utskott kommer att företas dels vid morgondagens sammanträde, dels vid sammanträdet onsdagen den 6 november.

§ 4 Ang. beslutad breddning av järnvägssträckan Sandbäckshult-Berga

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Carlströms* (fp) i kammarens protokoll för den 16 oktober intagna fråga, nr 256, och anförde:

Herr talman! Herr Carlström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta i anledning av riksdagens beslut rörande breddning av järnvägssträckan Sandbäckshult-Berga.

Frågan – som gäller ett projekt av arbetsmarknadskaraktär – bereds för närvarande i samråd av kommunikations- och arbetsmarknadsdepartementen. I avvaktan på resultatet härav är jag inte beredd att göra några närmare uttalanden om ifrågakommande åtgärder.

Tisdagen den
29 oktober 1974

*Ang. beslutad
breddning av
järnvägssträckan
Sandbäckshult-Berga*

Tisdagen den
29 oktober 1974

*Om information
angående U 68-
beredningens
förslag*

Herr CARLSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Jag hade väl väntat mig ett *något* mera positivt besked i detta speciella ärende, så mycket mer som ett enigt trafikutskott och sedermera även riksdagen gett sin viljeyttring till känna i vad gäller breddningen av bandelen Sandbäckshult-Berga, en sträcka på ca 32,5 km.

Den "flaskhals" som den biten utgör bör snarast elimineras till gagn för både person- och godstrafiken. Svårigheten för godstransporter via överföringsvagnar förstår vi ju alla, och persontrafiken från Kalmar mot Stockholm går nu företrädesvis via Emmaboda-Växjö-Alvesta, vilken resväg är ca 10 mil längre än om trafiken gick via Berga-Linköping till Stockholm.

Den breddning inom en del av Kalmar-Berga-banan som nu pågår i AMS:s regi och som beräknas vara klar 1975 bör utan uppehåll fortsätta med delen Sandbäckshult-Berga, ty därigenom får Kalmar län den uppryckning i kommunikationshänseende som länet så väl behöver. Detta skulle också utgöra en liten kompensation för den åderlätning som drabbat länet genom nedläggning av ett femtiotal mil järnväg under 1950- och 1960-talen.

Länsstyrelsen i Kalmar har också i Länsprogram 1970 poängterat det angelägna i en förbättrad trafikförsörjning och gett en sådan högsta prioritet.

Jag hoppas att statsrådet får tid och tillfälle att mera i detalj studera det spörsmål vi nu debatterar, ty då är jag förvissad om att statsrådet inser nödvändigheten av att snabba åtgärder vidtages för att ge näringsliv och befolkning i Kalmar län det stöd som behövs och där bl. a. goda kommunikationer är en viktig faktor.

Jag förstår att kommunikationsministern vill avvakta utredningsarbetet och se resultatet därav, men det vore av stort värde om utredningen kunde forceras, vilket måhända är möjligt.

Jag ber än en gång att få tacka statsrådet Norling för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om information angående U 68-beredningens förslag

Herr utbildningsministern ZACHRISSON erhöll ordet för att besvara herr Molins (fp) i kammarens protokoll för den 17 oktober intagna fråga, nr 262, och anförde:

Herr talman! Herr Molin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att närmast berörda myndigheter, organisationer och grupper skall få möjlighet att ta ställning till U 68-beredningens överväganden och förslag innan dessa läggs till grund för beslut av statsmakterna.

Jag har redan vidtagit åtgärder för att det av herr Molin angivna syftet skall uppnås.

Samma dag som U 68-beredningens promemoria Högskolereform överlämnades till mig, den 3 september i år, distribuerades promemorian till

*Om information
angående U 68-
beredningens
förslag*

bl. a. de närmast berörda myndigheter, organisationer och grupper som tidigare yttrat sig över U 68:s huvudbetänkande. I samband med distributionen angavs att ytterligare exemplar av promemorian kunde rekvideras från utbildningsdepartementet. Promemorian har mångfaldigats i sådan omfattning att den efterfrågan som redovisats till departementet kunnat tillgodoses.

I anslutning till överlämnandet klargjorde jag i ett uttalande, som spreds bl. a. via pressen, att de som så önskar har möjlighet att komma in till utbildningsdepartementet med sina synpunkter och förslag på U 68-beredningens promemoria. Jag framhöll att synpunkter som kommer in före den 1 december i år kommer att kunna beaktas i propositionsarbetet. Detta besked har därefter i olika sammanhang upprepats.

En livlig offentlig debatt förs för närvarande kring promemorian Högskolereform. Inom skilda myndigheter, grupper och organisationer pågår enligt vad jag erfarit arbete med att utforma yttranden över promemorian. Jag är övertygad om att möjligheten att ta ställning till U 68-beredningens överväganden och förslag står klar för alla berörda.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Jag skall be att få tacka utbildningsministern för svaret på min fråga.

"Högskolereformen", med beteckningen U 68, har föranlett en omfattande debatt och mött en ovanligt hård kritik, inte minst från dem som kommer att bli direkt berörda av förslaget. När den parlamentariska beredningen, efter ovanligt kort arbetstid, lade fram sitt förslag framhöll man att det var viktigt att de närmast berörda fick möjlighet att ta ställning till beredningens överväganden och förslag innan dessa lades till grund för beslut av statsmakterna. Min fråga gäller alltså i vilken form detta skett.

Först frågar man sig om det blir något remissförfarande. Jag tolkar utbildningsministerns svar så att detta inte blir fallet. Man har – om jag får knyta an till den terminologi som majoriteten i U 68-beredningen har använt – talat om en formell remiss. Den blir det inget av. Denna typ av remiss uppstår när man anmodar myndigheter att yttra sig. Däremot säger majoriteten i beredningen att man kan tänka sig en reell remiss, vilket är någonting annat än att de vars synpunkter man vill ha blir anmodade och tillfrågade. Min fråga är alltså: Har utbildningsministern den uppfattningen att något formellt remissförfarande inte blir av, men att det i stället kan bli vad man i detta sammanhang kallat en reell remiss?

Det är i och för sig gott och väl att synpunkter får framföras, men om de inte framförs, tänker utbildningsministern då anmoda de berörda att komma med synpunkter? Hur kan utbildningsministern annars försäkra sig om att få fram de berördas synpunkter? Det gäller lärarna, forskarna, studenterna och förvaltningen på området. Utbildningsministern tycker väl att det är viktigt att de berördas synpunkter får komma fram även på detta område?

Tisdagen den
29 oktober 1974

*Om information
angående U 68-
beredningens
förslag*

Herr utbildningsministern ZACHRISSON:

Herr talman! Det är riktigt som herr Molin säger att beredningen arbetat snabbt. Jag tycker att beredningen, där även herr Molin var ledamot, har gjort ett bra jobb.

Jag har inte lärt känna herr Molin eller riksdagsmän i allmänhet som formalister; det viktiga är ju resultatet. Har man behov av att snabba på en process som kanske varit alltför långsam i ett tidigare skede utan att därmed förlora något väsentligt bör man göra detta. Om alla som har synpunkter – det är jag övertygad om att man har på universiteten och bland studenterna, men naturligtvis också i andra organisationer av olika slag – får komma till tals har man därmed skapat möjlighet för dem att bidra till att vi får en så bra högskolereform som möjligt. Jag känner inte studenter, professorer och docenter som särskilt tystlåtna personer. De sitter inte snällt och väntar sig att någon högre myndighet skall ingripa och säga: Var nu så snäll och tala. Mitt intryck är att de talar ganska fritt, vilket jag tycker är bra. Som jag tidigare nämnde skall det, i den mån de kommer in med yttranden före den 1 december, bli mig en glädje att ta hänsyn även till deras synpunkter.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Jag är inte formalist, men jag får nog ändå säga att det är ganska originellt när man i den svenska förvaltningen inför en distinktion mellan en formell remiss – som alltså är det vanliga remissförfarandet – och en reell remiss, som skulle vara något helt annat. Man skulle därav möjligen kunna dra slutsatsen att den formella remissen har mycket mindre betydelse än det som i detta sammanhang har kallats för reell remiss. I varje fall är det en originell uppfinning, det kan inte bestridas.

Men detta är naturligtvis inte det viktiga, utan det viktiga är: Vilket blir resultatet? Är det verkligen så att utbildningsministern i dag känner sig säker på att med det nu tillämpade förfarandet kommer alla berörda till tals, är jag nöjd. Betyder det t. ex. att den mest sakkunniga myndighet som vi har på området kommer till tals?

Herr utbildningsministern ZACHRISSON:

Herr talman! Den distinktion mellan olika remissförfaranden som herr Molin gör är hans egen. Jag har inte anslutit mig till den. Men att vara originell i förvaltningen tycker jag inte är felaktigt. Det kan väl vara skönt att pröva också nya vägar. Det viktiga är ju att det önskade resultatet uppnås, och det är som sagt mitt alldeles bestämda intryck att de som vill komma till tals också kommer till tals.

Herr MOLIN (fp):

Herr talman! Det är ju inte tillräckligt att säga att de som vill skall få en möjlighet att komma till tals, utan det måste väl också vara ett intresse för dem som skall bearbeta utredningens förslag i fortsättningen att försäkra sig om att alla sakkunniga och alla berörda verkligen kommer in med syn-

punkter. Det är därför jag som ett exempel ställde frågan: Är utbildningsministern säker på att med det här förfarandet kommer den centrala sakkunniga myndighetens synpunkter att föras fram?

Nr 108

Tisdagen den
29 oktober 1974

*Om information
angående U 68-
beredningens
förslag*

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 152 till civilutskottet.

§ 7 Föredrogs, men bordlades åter konstitutionsutskottets betänkanden nr 41–50, lagutskottets betänkanden nr 27 och 28, socialförsäkringsutskottets betänkanden nr 24–28, socialutskottets betänkanden nr 28–32 och 34, kulturutskottets betänkanden nr 16 och 17, trafikutskottets betänkanden nr 20 och 21, jordbruksutskottets betänkanden nr 33, 35 och 37 samt civilutskottets betänkanden nr 31–34.

§ 8 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 134 och 135.

§ 9 Interpellation nr 136 om åtgärder mot narkotikabrott

Ordet lämnades på begäran till

Fru KRISTENSSON (m), som yttrade:

Herr talman! Narkotikamissbruket har under många år utgjort ett allvarligt problem i vårt samhälle, och det har utan tvivel varit och är fortfarande en bakomliggande orsak till mycket av den grova brottsligheten. Under en följd av år har de centralstimulerande medlen utgjort det allvarligaste missbruksproblemet. Genom gripande av Karl Pauksch förefaller situationen när det gäller centralstimulantia ha blivit något bättre, även om den är långt ifrån bra. Tecken tyder dess värre på att nya ligor är i färd med att snabbt organisera sig med sikte på den svenska marknaden.

Erfarenheterna visar att många ungdomar som börjar använda hasch övergår till morfinbas för att därefter missbruka heroin. Å andra sidan synes en stor mängd av dem som missbrukar hasch upphöra därmed redan efter kort tid. Men de som kvarstannar i missbruket visar benägenhet att övergå till tyngre narkotika. Framtidsperspektivet är enligt min mening mycket oroande, inte minst på grund av att ovedersägliga bevis nu föreligger för att heroinet börjar få en marknad även i vårt land. Även om beslagen ännu inte uppgår till så stora kvantiteter är den snabba ökningen under det senaste året alarmerande. Om vi nu är medvetna om att såväl centralstimulantia som LSD och andra narkotiska preparat ofta medför förödande, livsvariga skadeverkningar för missbrukarna, så torde alla insiktsfulla bedömare vara ense om att följderna av heroinmissbruk är rent katastrofala.

Det hot som det ökande heroinmissbruket utgör ledde till att Turkiet häromåret förmåddes att förbjuda opiumodling. Detta förbud – kombinerat med effektivare åtgärder när det gäller kriminalpolitiken i olika länder visavi

narkotikahandlarna – medförde en minskning av handeln med heroin. I samband med justitiekammarens besök hos Interpol för kort tid sedan framhölls också att här nämnda åtgärder lett till en viss minskning av handeln med heroin under 1973. Turkiet har emellertid nu hävt förbudet att odla opium, och alla tecken tyder på en ökad tillgång på heroin. Uppenbart är också att kineserna på allvar börjar bearbeta den europeiska marknaden när det gäller heroin. Holland synes därvid spela en central roll som distributionsbas för Europa. När det gäller Holland utgör den extremt liberala synen på bruk av narkotika, som många holländska parlamentariker visar, ett stort bekymmer liksom också de knappa polisiära resurser som avdelas för narkotikabekämpning. En efter europeiska förhållanden synnerligen liberal kriminalpolitik leder till att Holland i internationella narkotikakretsar betraktas som det mest riskfria landet att satsa på. Sedan länge har den svenska narkotikamarknaden bearbetats med Holland som bas.

Mycket stora svårigheter föreligger när det gäller att avslöja dem som handlar med heroin. Medlet, som även i mycket små kvantiteter ger enorma förtjänster, är synnerligen lätt att dölja. Först efter ett utomordentligt personalkrävande och riskfyllt spaningsarbete har svensk polis i några fall lyckats uppspåra och gripa kurirer som medfört heroin. Man kan dock tyvärr utgå ifrån att de beslagtagna kvantiteterna endast utgör en bråkdel av det heroin som finns i landet.

Det är inte enbart på de polisiära resurserna man måste förlita sig. En väsentlig aspekt är kriminalvårdens möjligheter till effektiv bevakning av kvalificerade narkotikabrottslingar på våra kriminalvårdsanstalter. Det borde kunna övervägas att utforma närmare föreskrifter beträffande omhändertagandet av detta klientel. Det händer inte sällan att flera personer i samma liga häktas samtidigt och placeras på samma häkte. Enligt min mening är det angeläget att de fördelas på olika häkten. Likaså måste all berörd personal i häktena och på kriminalvårdsanstalterna få information beträffande arten av de brott som vederbörande är misstänkt eller dömd för och effektivare säkerhetsåtgärder vidtagas. Vidare kan med fog ifrågasättas om inte berörda avdelningar inom våra häkten och anstalter bör få en ytterligare förstärkning av tillsynspersonal.

Med anledning av det nu anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder ämnar herr statsrådet vidta för att så långt möjligt stoppa den illegala heroininförseln?
2. Överväger herr statsrådet att utfärda ytterligare föreskrifter till förhindrande av rymning från häkten och kriminalvårdsanstalter när det gäller personer som är misstänkta eller dömda för speciellt grova narkotikabrott?

Denna anhållan bordlades.

Ordet lämnades på begäran till

Herr AHLMARK (fp), som yttrade:

Herr talman! Den fysiska riksplaneringen var efterlängtd. Nu skulle möjligheter skapas för en mer långsiktig planering. Riksplaneringen skulle minska exploateringsstrycket på vissa områden och styra lokalisering av miljöfarlig industri till områden där skadorna skulle minimeras. För lång tid skulle värdefulla områden för forskning, rekreation och friluftsliv skyddas och skönhetsvärden bevaras. Improvisationernas tid skulle vara förbi.

Det var i första hand *Västkusten* riksplaneringen gällde. Industrins in-
venteringar visade krav på lokalisering till Västkusten av oljeraffinaderier, crackers, petrokemisk industri, kondenskraftverk, stålverk, aluminiumverk, massafabriker och en rad andra miljöstörande industrier. Mellan 20 och 30 stora anläggningar ville man få in på Västkusten fram till år 2000. En viktig uppgift för riksplaneringen skulle vara att styra bort delar av detta tryck till andra områden i landet.

I november 1970 gav regeringen klartecken till OK:s raffinaderi i Brofjorden, trots att arbetet med den fysiska riksplaneringen då pågick inom kanslihuset. Innan riksdagen fick tillfälle att pröva riktlinjerna för riksplaneringen öppnades ett nytt område för tung industriexploatering.

I samband med detta beslut meddelade civildepartementet: "Det har samtidigt i regeringens bedömning framstått som önskvärt att området mellan Kungälv och Stenungsund samt öarna Orust och Tjörn med kringliggande vattenområden undantas från industrialisering i större skala med tanke på att invånarna i Storgöteborg har behov av relativt näraliggande områden för friluftsliv. Kuststräckan Lysekil-Strömstad bör likaledes enligt regeringens mening hållas fri från omfattande industrialisering för att även i fortsättningen kunna tjäna friluftslivets intressen ---."

I riksplanepropositionen 1972 deklarerade dåvarande civilministern sin anslutning till förslagen i rapporten "Hushållning med mark och vatten" när det gällde skyddet för de obrutna kusterna, däribland norra Bohusläns skärgårdskust från Brofjorden till norska gränsen. Han konstaterade med syftning på de obrutna kustområdena: "För egen del anser jag de speciella värden som de här aktuella områdena besitter väl dokumenterade liksom också behovet av att skydda dem mot miljöstörningar. Studierna av långsiktiga lokaliseringsbehov och förutsättningar för den aktuella industrin visar att nya områden inte behöver öppnas på västkusten på grund av brist på fysiska resurser. Godtagbara och tillräckliga lokaliseringsbetingelser finns inom andra kustområden och förutsättningar torde dessutom finnas in-
landet."

Den industri som särskilt avses i riksplaneringen är kraftverk, oljeraffinaderier, kemisk industri, skogsindustri, anläggningar för tillverkning av icke järnhaltiga metaller, anläggningar för upparbetning av kärnbränsle, ferrolegeringsverk, stålverk, varv, cementfabriker.

Civilministerns slutsats i propositionen var vidare att flertalet av de anläggningar för vilka industrin har önskat lokalisering till Västkusten borde kunna förläggas till andra delar av landet. Lokalisering till Västkusten borde tillåtas endast om starka samhällsekonomiska skäl eller miljövårdsskäl talade för en sådan lokalisering.

När det gällde de obrutna kusterna slog civilutskottet fast att etablering av miljöfarlig industri helt borde undvikas i dessa områden.

Sammanfattningsvis innebar riksplanebeslutet att kuststräckan Brofjorden-norska gränsen helt borde skyddas från miljöstörande industri, att stor återhållsamhet skulle gälla för lokalisering av sådan industri till Västkusten i övrigt (starka samhällsekonomiska eller miljömässiga skäl). Miljöstörande industri skulle lokaliseras till Lysekil och Värö. För Stenungsunds del angavs att föroreningsutsläppen inte skulle få öka, vilket blir en restriktion för ytterligare utbyggnad.

Ny lagstiftning i anslutning till riksplaneringen gav regeringen de redskap som krävdes för att styra lokalisering av miljöstörande industri.

Det är nu två år sedan riksdagen fattade beslut om den fysiska riksplaneringen. Länsstyrelser och kommuner har sedan dess arbetat med fullföljandet av de intentioner som riksdagen angav. Lokaliseringen av miljöfarlig industri är dock inte direkt avhängig av detta arbete.

Det bör nu vara möjligt att se i vilken mån riksplaneringen har påverkat lokaliseringen av miljöfarlig industri, om trycket på Västkusten har minskat och vilka beslut som fattats.

Kuststräckan mellan Lysekil och norska gränsen skulle skyddas.

Under 1974 har Skånska cementgjuteriet AB fått tillstånd att bygga anläggningar för tillverkning av oljeborrningsplattformar vid Kecalviken och i Kålvik i Hogdal. Vägförbättringar AB ansökte likaledes om anläggning för tillverkning av oljeborrningsplattformar vid Kobbungenviken i Hogdal men fick avslag.

Gränges Hedlund AB har ansökt om utnyttjande av montageplats på djupvatten vid Kålvik.

Vägförbättringar AB har ansökt om utbyggnad av betongindustri vid Sundsvik i Hogdal.

Vägholaget har ansökt om djupvattenarbetsplats i Lunnevik i Hogdal och senare anläggningar i Sundsvik.

Skandinaviska elverk AB har ansökan hos koncessionsnämnden om ett oljekraftverk i Hogdal, som dock på företagets begäran är vilande.

I Norge har planer redovisats om norskt-svenskt samarbete kring ett kärnkraftverk i norra Bohuslän. Från svensk sida har detta förnekats.

Gränges Hedlund AB vill tillverka tyngre stålkonstruktioner och sammansätta plattformar vid Sannäs i Tanum. För närvarande torde dock en lokalisering till Blekinge vara mer aktuell.

I Sannäs har också frågan om en uppbyggnadsanläggning för kärnbränsle varit aktuell. Någon ansökan hos bostadsdepartementet finns enligt uppgift inte, men i en del remissärenden skymtar det fram att önskemålet kvarstår.

I Lysekil föreligger vidare ansökan från Statsföretag AB om lokalisering av ytterligare ett oljeraffinaderi på Lysehalvön.

Wallhamns AB har ansökt om lokaliseringstillstånd angående utrymme för lagring av kol och olja i Wallhamn på Tjörn. Planer finns också på en större kolhamn i Göteborg.

För Stenungsunds vidkommande föreligger ansökningar som delvis är bifallna om utbyggnad av krackningsanläggningar och petrokemisk industri från Stenungsunds kemiska AB, Esso chemical AB, Unifos kemi AB och Modokemi.

Koppartrans, Nordstjernen och BP har ansökt om utbyggnad av raffinaderierna i Göteborg.

I detta sammanhang bör också uppmärksammas frågan om utbyggnad av hamn och inseglsled till Uddevalla, vilken förutom miljöskador och landskapspåverkan kan initiera krav på nya lokaliseringar i området. Även Wallhamnsprojektet förutsätter ledutbyggnader.

Vidare har uppgifter förekommit om tillverkning av oljeborrplattformar på Öckerö utanför Göteborg. Planer finns även på lokalisering av kärnkraftverk till Bohuslän. Enligt flera bedömare kan nya lokaliseringar rörande Västkusten vara att vänta inom en nära framtid.

Denna genomgång mindre än två år efter det att riksdagen fattade beslut om riksplaneringen visar att trycket på Västkusten fortfarande är mycket stort. De enskilda lokaliseringssärendena kan givetvis bedömas från en rad utgångspunkter. Man kan diskutera i vilken utsträckning byggandet av oljeplattformar inom det skyddade området strider mot riksplaneintentionerna. Bl. a. naturvårdsverket och planverket har haft invändningar och betecknat planerna t. ex. på exploatering av Hogdalsnäset som stridande mot riktlinjerna. De angelägna kraven på sysselsättningstillfällen i norra Bohuslän är dock givetvis tungt vägande. Tillgången till djuphamn har också diskuterats i riksplaneringen.

Frågan om fortsatt raffinaderiutbyggnad i Sverige är ännu inte avgjord, men det finns i och för sig förutsättningar för – om vi måste bygga ut raffinaderikapaciteten – lokalisering till andra områden än Västkusten. Koncessionsnämnden för miljöskydd har avstyrkt utbyggnader i Brofjorden och Göteborg. Även när det gäller den petrokemiska industrin talar energi- och miljöskäl för andra lösningar än utbyggnader i Stenungsund. Planerna på exploatering av Tjörn är oroande.

Min avsikt är inte att här gå in på detaljer i vart och ett av dessa lokaliseringssärenden. Det som bör ifrågasättas är snarare vilken betydelse riksplaneringens riktlinjer har haft och har för företagens önskemål om lokaliseringar, regeringens ställningstaganden till dessa och möjligheterna till helhetsbedömningar.

Den tendens som finns är att exploateringen av Västkusten fortsätter. Vi riskerar att förvandla Västkusten till något av ett svenskt Ruhrområde med fördömande verkningar på miljö och friluftsliv, regionalpolitisk balans och sysselsättning. Just detta skulle riksplaneringen motverka.

Samtidigt måste den andra sidan av riksplaneringen uppmärksammas. Farhågor fanns och finns fortfarande för att de skyddade områdena blir utan nya arbetstillfällen. Detta är speciellt aktuellt för norra Bohuslän. Sats-

ningar på sysselsättning genom andra företag än de miljöförstörande måste göras i större utsträckning än hittills. Det är ytterligare en förutsättning för att riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen skall kunna genomföras.

Med hänvisning till angiven motivering anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr bostadsministern ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet redogöra för det aktuella läget i vad gäller önskemål om lokalisering av industri till Västkusten?
2. Vill statsrådet redogöra för regeringens aktuella tolkning av de riktlinjer för riksplaneringen som avser lokalisering av industri på Västkusten?
3. Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att öka sysselsättningen i norra Bohuslän?

Denna anhållan bordlades.

§ 11 Interpellation nr 138 ang. utfärdandet av inkallelse till värnpliktstjänstgöring

Ordet lämnades på begäran till

Fru WIKLUND (c), som yttrade:

Herr talman! Nuvarande regler för kortaste tid mellan erhållande av inryckningsorder till värnpliktstjänstgöring och inryckningsdag stadgar att ordern skall vara den värnpliktige till handa senast en månad före inställeledagen (SFS 1969:380, § 7).

Strävan från myndigheternas sida har varit och är att inkallelseorder skall utfärdas i så god tid som möjligt, vilket innebär att order om inställelse till repetitionstjänstgöring eller första tjänstgöring kommer den inkallade till handa tidigare än en månad före inställeledagen.

Likväl uppkommer tid efter annan situationer där de militära myndigheterna av olika skäl tvingas att kalla in personal till tjänstgöring med bara en månads varsel i enlighet med gällande minimibestämmelser.

Det säger sig självt att en inkallelse med så kort varsel kan vålla den inkallade personliga eller andra problem. Det är mot den bakgrunden angeläget att också den kategori som inkallats med kortaste tillåtna varsel ges rimliga och praktiska möjligheter att på övligt sätt begära anstånd med tjänstgöringen och få sin sak behandlad på det sätt som gällande bestämmelser och praxis anger. Den långdragna process som ligger mellan en begäran om anstånd och värnpliktsnämndens slutliga beslut efter den anståndssökandes eventuella överklagande av värnpliktsverkets beslut överskrider normalt en månad. För den som inkallats med kortaste tillåtna varsel innebär detta att värnpliktsnämndens beslut ofta kan meddelas den värnpliktige först sedan denne ryckt in till tjänstgöringen. Det säger sig självt att denna ordning inte kan anses tillfredsställande.

Det är enligt min mening angeläget att sådana regler för inkallelser skapas att alla inkallade ges möjligheter att begära anstånd och få sin sak behandlad och, i sista hand, erhålla värnpliktsnämndens beslut i god tid före inryck-

ningsdagen. En sådan ordning torde också underlätta de militära förbandens planering av övningar m. m., eftersom man då med större exakthet än nu vet hur många värnpliktiga som förbandet kommer att ta emot på inryckningsdagen och problem och kostnader i anslutning till enskilda hemförlovningar efter värnpliktsnämndens beslut i större utsträckning än nu kan undvikas.

Skall en sådan ordning som jag här nämnt kunna skapas, måste självfallet också övervägas regler om sista dag efter erhållen inkallelseorder då begäran om anstånd måste vara berörd myndighet till handa.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr försvarsministern framställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att medverka till att sådana regler skapas att minimitiden mellan senaste dag för inkallelseorders mottagande och inställdedagen förlängs så att slutligt besked från värnpliktsnämnden vid begäran om anstånd kan komma den inkallade till handa i god tid före inryckningsdagen?

Denna anhållan bordlades.

§ 12 Interpellation nr 139 om ökad anbuds konkurrens vid bohags-transporter för statstjänstemän

Ordet lämnades på begäran till

Herr HOVHAMMAR (m), som yttrade:

Herr talman! Om en statstjänsteman eller motsvarande befordras till en högre tjänst eller kommenderas till en ny tjänst på annan ort betalar staten i princip flyttningskostnaderna. Ett av villkoren härför var, t. o. m. 1973, att den flyttande tjänstemannen infortrade offerter från tre olika flyttfirmor, varav en statlig. Det var ett försök att dämpa det allmännas kostnader på just detta område.

Fr. o. m. 1974 gäller ett helt annat system. Enligt detta behöver anbud vid flyttning inte längre infortras, utan det statliga Freys express skall numera ensamt ombesörja all kostnadsfri bohagstransport. Ett statligt monopol har alltså skapats inom denna sektor. Näringsfrihetsombudsmannen har för närvarande sin uppmärksamhet riktad mot vissa konkurrensbegränsande överenskommelser inom åkerinäringen. Företrädare för transportköpande industriföretag, kommunala uppköpare m. fl. klagat över branschens konkurrensbegränsande taxöverenskommelser. NO har dessutom ett ärende mot Sveriges möbeltransportörens förbund angående normaltaxa för bohagstransporter liggande hos marknadsdomstolen. NO har alltså sina blickar riktade mot exakt samma typ av konkurrensbegränsande taxsystem som statsverket företräder.

Mot bakgrund av vad här anförts ber jag om kammarens tillstånd att till herr finansministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder ämnar finansministern vidtaga för att öka anbudskonkurrensen vid för statstjänstemännen kostnadsfria bohagstransporter?

Denna anhållan bordlades.

§ 13 Interpellation nr 140 ang. villkoren för statsbidrag till vägar och gator

Ordet lämnades på begäran till

Herr POLSTAM (c), som yttrade:

Herr talman! Vägplaneringen är av grundläggande betydelse i det moderna samhället. Vägar och gator måste få sådan sträckning att luftföroreningar, bullerstörningar och andra miljöingrepp blir så litet kännbara som möjligt. Det är av särskild vikt att planering av trafikleder i tätorter inklusive fritidsområden sker med omsorg.

Detta gäller givetvis både statliga vägar och kommunala vägar och gator. Det är väsentligt att kommunerna har stort inflytande i detta sammanhang, och det måste betraktas som mycket olyckligt om statliga myndigheter försöker påverka kommunerna – i fall då dessa är väghållare – att välja andra lösningar än sådana som man på kommunalt håll anser vara de mest tillfredsställande.

I ett aktuellt exempel från Linköping har företrädare för statens vägverk låtit förstå att det statliga bidraget till en vägsträcka (Södra länken) skulle dras in om kommunen frångick planerna på diskuterat planförslag.

Ett sådant förfarande är otillfredsställande från kommunaldemokratisk synpunkt. Enligt min mening måste det få ankomma på kommunerna att i sådana fall som det här är fråga om själva avgöra vilken lösning som skall väljas.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens medgivande att till herr kommunikationsministern ställa följande fråga:

Anser statsrådet det vara tillfredsställande från kommunaldemokratisk synpunkt att statsmakterna såsom villkor för statsbidrag till vägar och gator sätter lösningar, vilka av kommunerna anses vara otillfredsställande från t. ex. miljösynpunkt?

Denna anhållan bordlades.

§ 14 Anmäldes och bordlades motionerna

Nr 1873 av herr *Sjönell m. fl.*

avlämnad i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:128 med förslag till aktiefondslag, m. m.

Nr 1874 av herr *Boo m. fl.*

Nr 1875 av fru *Frænkel*

Nr 1876 av herr *Karlsson* i Malung *m. fl.*

Tisdagen den
29 oktober 1974

*Utsträckt motions-
tid.*

Nr 1877 av herr *Leuchovius*

Nr 1878 av herr *Westberg* i Ljusdal

avlämnade i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:141 angående statsbidrag till kommunerna för färdtjänst, hemhjälp och familjedaghem

Nr 1879 av herr *Hörberg* och fru *Anér*

Nr 1880 av herr *Romanus*

Nr 1881 av herr *Sjöholm m. fl.*

Nr 1882 av herrar *Svensson* i Eskilstuna och *Wictorsson*

avlämnade i anledning av skrivelse (framst. 1974:20) från riksdagens förvaltningsstyrelse angående riksdagens lokalfrågor på längre sikt m. m.

§ 15 Utsträckt motionstid

Ordet lämnades på begäran till

Herr STRÖMBERG i Botkyrka (fp), som yttrade:

Herr talman! Jag hemställer att kammaren ville besluta att tiden för avgivande av motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:152 med förslag till lag om ändring i förköpslagen (1967:868) måtte med hänsyn till ärendets omfattning utsträckas till första plenum efter onsdagen den 6 november.

Denna anhållan bifölls.

§ 16 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framstälts, nämligen

den 28 oktober av

Nr 295 Herr *Olof Johansson* i Stockholm (c) till herr utrikesministern angående följderna för den svenska neutralitetspolitiken av svensk anslutning till samordningsorgan för oljeimportländer:

Vilka bedömningar gör regeringen angående följderna för den svenska neutralitetspolitiken vid ett eventuellt beslut om svenskt inträde i de rika oljeimportländernas samordningsorgan (ECG) mot bakgrund av dess uppgifter, sammansättning, röstnings- och utträdesregler?

Nr 296 Herr *Bengtsson* i Göteborg (c) till herr socialministern om åtgärder mot narkotikamissbruket:

Är statsrådet beredd att med hänsyn till det förvärrade läget på narkotikafrenten ta initiativ till kraftigare åtgärder för att förbättra situationen och förhindra en ytterligare ökning av missbruket?

Nr 108

**Tisdagen den
29 oktober 1974**

den 29 oktober av

Nr 297 Herr *Granstedt* (c) till herr handelsministern angående förekomsten av svenska bankers lånegarantier till Sydafrika:

Hur vill statsrådet kommentera pressuppgifter om att svenska banker – varav en statlig – garanterat lån till Sydafrika?

Nr 298 Herr *Andersson* i Södertälje (s) till herr kommunikationsministern angående ett nytt dubbelspår på järnvägssträckan Stockholm–Järna:

Kan statsrådet lämna några uppgifter rörande planerna på ett nytt dubbelspår på järnvägssträckan Stockholm–Järna?

Nr 299 Herr *Nilsson* i Agnäs (m) till herr utrikesministern angående förekomsten av svenskt bidrag till utländska befrielseörelsers militära verksamhet:

Vill statsrådet för kammaren verifiera UD:s uppgift i broschyren "Bistånd – hjälp till självhjälp" att Sverige inte lämnar några bidrag till befrielseörelsernas militära verksamhet?

Nr 300 Herr *Jadestig* (s) till herr socialministern om åtgärder för att förbereda läkarna för uppgifter enligt den nya abortlagen:

Vad har socialstyrelsen och andra berörda myndigheter t. ex. landstingen vidtagit för åtgärder för att förbereda läkarna inför den nya roll som väntar dem enligt den nya abortlagen?

Nr 301 Herr *Westberg* i Ljusdal (fp) till herr utbildningsministern om ändrad inkomst- och förmögenhetsprövning i studiehjälpssystemet:

Är statsrådet beredd att för myndiga personers del medverka till att avskaffa prövningen gentemot föräldrars inkomst och förmögenhet i studiehjälpssystemet?

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 16.21.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert